

"Gazeta" este în fă-care și
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminecă 8 franci.
 Se primumără la toate oficiile
 postale din țară și din afară
 și la da. colectorilor.
 Abonamentul pentru Brașov:
 a administrațiunea, piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30 etagiul
 I. pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
 s'eu 15 ban. Atât abonamen-
 tele cât și inserțiunile sunt
 a se plăti înainte.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LV.

Redacțiunea, Administrațiunea
 și Tipografa:
 BRAȘOVU, piața mare, Târgul
 Inului Nr. 30.
 Numerele nefracate nu se primesc.
 Manuscrisurile nu se restituie.
 Bilourile de anunțuri:
 Brașov, piața mare, Târgul
 Inului Nr. 30.
 Inserate mai primesc în Viena
 E. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto
 Mas), H. Schalk, Alois Herndl, M.
 Dukes, A. Oppel, J. Donnerberg; în
 Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
 von Bernat; în Frankfurt: G. L.
 Zerbe; în Hamburg: A. Biemer.
 Prețul inserțiilor: o serie
 întregă pe o colonă 6 cr. și
 30 cr. timbru pentru o publi-
 care. Publicări mai dese după
 tarifi și învoială.
 Beoleme pe pagina a III-a o
 seră 10 cr. v. a. s'eu 30 ban.

Nr. 221.

Brașov, Mercuri, 7 (19) Octomvre

1892.

Nou abonament

la

"GAZETA TRANSILVANIEI".

Cu 1 Octomvre 1892 st. v.

s'a deschis un nou abonament.

la care invităm

pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
 pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
 luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
 an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl., pe
 șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8
 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
 mai repede prin mandate postale.

Administrațiunea

"Gazetei Transilvaniei".

Cestiunea regulării Oltului și noua liniă ferată.

I.

Amă disu cele ce erau de
 disu cu privire la canalizarea Ol-
 tului din punctu de vedere romă-
 nesc și alu țării Oltului în spe-
 cialu. Ne rămâne acuma să discu-
 tăm cestiunea regulării și navi-
 gațiunei Oltului paralelu cu noua
 liniă ferată, ce s'a deschis prin
 țera Oltului.

Se scie, că mară interese pre-
 tinse strategice și specifice ungu-
 resc, ne-au impus sarcini enorme,
 aservirea noastră economică pe 50
 de ani pentru stingerea datoriei ce-
 lor 2 milioane florini contractate
 pentru construirea căii terate pe
 valea Oltului. Se scie și aceea, că,

grația acestor mijloce și sacrifi-
 cii din partea comitatului linia fe-
 rată pe valea Oltului în parte
 este terminată, și până în luna
 lui Noemvre va fi dată circulați-
 unei publice dela Sibiu și până la
 Făgăraș, unde ea se termină deo-
 camdată.

Neapărat, că nu va rămâne
 aci infundată în mijloculu unui
 șesu frumosu ca o măestră gră-
 dină paradisiacă, ci va se fiă clă-
 dită mai departe și pusă în legă-
 tură directă cu alte linii. Acum
 este întrebare: în care direcțiune
 voru duce-o mai departe să-o lege
 cu Brașovulu, decă suntemu chi-
 mați și mai departe să participăm
 la prezentarea și salvarea intere-
 selor strategice și de apărare ale
 statului, s'eu acestea după ce au
 isbitu a ne ingloda pentru o
 jumătate de seculu, s'au întorsu
 de-odată contra noastră și noi nu
 o să mai fimu ascultați după cu-
 noscuta dicere: „Der Moor hat
 seine Schuldigkeit gethan, der
 Moor kann geben“?

Curiosu și nerăbdătoru cum
 suntu voiamu să aflu și eu, pen-
 tru mine, păreri și ideile de cari
 se conducă fruntașii noștri în ces-
 tiunea acéstu destulu de delicată
 și vitală pentru noi. Am întrebatu
 în drépta și în stânga pe con-
 ducătorii noștri politici, pe băr-
 bați de știință, pe ómenii ai prac-
 ticei, încărnuți în lupte și dara-
 veri economice și culturale, care
 este liniă căreia dânsii îi dau pre-
 ferință?! Nu sciu, nu ne-amú gân-
 ditú! fú răspunsulu, celu primii
 aprói de tinu tóte părțile. Și totuși
 cestiunea este pe câtú de delicată
 pe atâtú și de importantă pentru
 noi și viitorulu nostru economicú,
 cestiunea adecă, căreia dintre aceste
 trei linii trebuie să-i dămú noi pre-
 ferință? De aceea ne vomú încerca
 de a le discuta din punctu de ve-

dere romănescu și alu poporulu
 olteanu pe tóte trei.

Neapărat decă poporul ol-
 teanu cu tótá serăcia-i și-a impusú
 jertfe peste puterile sale ca nici
 unú altu comitatu și s'a inglodatu
 în datorii pentru 50 de ani, are
 dreptú să pretindă ca să fie și
 ascultatú și interesele lui în prima
 liniă salvate. Liniă Făgăraș-Homorodú,
 pentru care se dăduse intê-
 iași dată concesiunea, a fostú pără-
 sită cu totulú. Deși ea ar fi avutu
 óre-care importanță pentru des-
 chiderea de uzini de varú, cariere
 de petró, și deschiderea de băi,
 fântăni minerale etc., dér acum
 fiind-că se va deschide comunica-
 tiunea și mai ieftină pe apă — a-
 ceste industrii și produse locale
 se voru desvolta în urma deschid-
 derii naviగాtiunei pe Oltú. Póte cu
 timpulú cine scie ce interese și im-
 prejurări se militeze în favorulu
 deschiderii unei linii ferate și aci
 pân' la Homorodú — paralelu cu
 Oltulu — cum este de exemplu
 între Pesta și Viena dealungulu
 Dunării, pe ambe malurile mergu
 linii ferate, — dér deocamdată, ea
 nu este de lipsă, și nici așa ren-
 tabilă, ca canalizarea Oltului. Mai
 târziu s'a datú altă concesiune
 pentru construirea linii Făgăraș-
 Șercaia-Șinca-Poiana-Mêrului-Zê-
 nesci.

Acum se vorbesce de-o viuă
 agitațiune pentru construirea și
 conducerea linii terate paralelu
 cu drumulu împératescu peste Șer-
 caia-Persani-Vlădeni-Codlea spre
 care scopu Sașii din Codlea și
 Ghimbavú ar fi oferitú deja te-
 renulu gratuitú și subscrierea de
 sume însemnate din capitalú. A-
 céstá se póte, ceea ce dovedesce
 numai că Sașii și înțelegú mai bine
 interesulu decatu noi, și n'ar voi
 ca orașele și satele lorú cele mai bogate
 și frumoșe să rămână la o parte

și lipsite de arterele moderne de
 circulațiune, care lipsă ar atrage
 după sine decăderea economică a
 lorú. Și póte că dânsii din alú lorú
 punctu de vedere și interesu au
 dreptate. Totuși însé nu Sașii din
 Codlea și Ghimbavú au să impună
 și decidă poporulu Olteanu ale-
 gerea și direcțiunea linii ferate a
 țării Oltului, ci aceea trebuie să-o
 designămú noi și conformu inte-
 reselor noastre. Decă amú făcutú
 sacrificii și datorii de doué mili-
 óne florini, trebuie să grijimú, ca
 să nu plătimú vecinicú dobândă
 și amortimentulu acestora prin
 aruncur pe poporú, și de aceea
 trebuie acum să ne deschidemú
 bine ochii cum ne ocrotimú inte-
 resele noastre.

Liniă Făgăraș-Șercaia-Vlădeni
 n'are pentru noi, nici unú inte-
 resú — deórece ar atinge, în totú
 percursulu ei, numai 4 comune din
 comitatu, din care una săsescă-ro-
 mănescă și trei romănesci, dér din
 cele mai sêrace și ca pământu
 cultivabilú și ca pădure și in-
 dustriă. Din aceste 4 comune
 3 se ținú de pretura Șercaii
 și eventualú 2 de pretura Bra-
 nului. Cu alte cuvinte 2 cercur
 marú ale comitatului Făgărașu au
 să contribue cu 1 milionú florini
 la construiri de cai ferate, pentru
 ca să esporteze—Mandrenii ce? —
 póte miasmele și rogozulu din
 Crângu, și Vlăderenii ce? ei cari
 n'au nici pădure și nici pământú
 de cultivatú, deși trebuie să-o re-
 cunoscemú cu toții, că suntu cei
 mai activi, cei mai zeloși între toți
 Oltenii! Liniă Făgăraș-Vlădeni-
 Codlea ar rămâne vecinicú unú
 crâmpieu de cale ferată vicinală
 fără de nici o importanță comer-
 cială, care n'ar acoperi nici spe-
 sele de întreținere — necum ma-
 terialulu rulant și amortizarea capita-
 lului pusú în construcțiune. Șiapoi ce

FOILETONULU GAZ. TRANS.

Colonia română din Têrgu- Murêșului.

(Fine.)

Altú comerciantu românú era, până
 mai în anii din urmă, dlú *Demetriu Manu*,
 care încă avea prăvălia și casă proprie
 în piéta Têrgu-Murêșului. Casa acestuia
 a fostú întotdeauna cunoscută ca bună
 casă romănescă, dér cu tóte acestea nici
 familia d-sale n'a rēmasú scutită de ver-
 mele maghiarizării. Uniculu său fiu, *Lau-
 rianu*, aflându-se timpú de 18 ani ca
 calfă în prăvălia unui armeanu maghia-
 risatú din Brașovú, s'a maghiarisatú și
 elú, cāsătorindu-se cu o boemă maghiari-
 sată. Dintre fete, una a fostú măritată
 în Turda după rēposatulú advocatú *Ana-
 niă Moldovanu*, alta în Deva, asemenea
 după Românú, a treia însé s'a mă-
 ritatú în orașulu său natalú după unú
 Sasú. Bêtrânulu lorú tatá, dlú *Demetriu
 Manu*, este singurulú, care a mai rēmasú
 în viață din vechia pleiadă a comerci-
 anților români din Têrgu-Murêșului. D sa
 s'a stabilitú mai acum doi ani la Brașovú

și cu strămutarea d-sale acolo, colonia
 română din M.-Oșorheiu a perditú din
 sinulu său și acéstă familie.

În copilăria mea am cunoscutú încă
 în Têrgu Murêșului multii alți comercianți
 români de frunte. Astfelu era unú *Gri-
 gorie Moldovanu*, care avea casă proprie
 în piéta; apoi *Ioanú Bucuru*, *Iosifú Fulep*,
Dănilă Moldovanu a lui George, cari toți
 aveau prăvălii și case proprii în stradele
 principale ale orașului. Astăzi tóte aceste
 familii suntu perdate și de numele lorú
 nici pomenire nu se mai face printre
 Români.

Ar mai fi să amintimú aici familia
 marelui comerciantú *Demetriu Stefani*, a
 căruia prăvălie și astăzi mai esistă in-
 tr'unú unghiu alu piètei, dér — durere —
 cu limba romănescă n'ai ce căuta în ea.
 Elú s'a cāsătoritú cu o Unguróică re-
 formată, dela care a avutu patru copii,
 pe cari — ce e dreptú — i-a botezatú
 la biserica română gr.-or., dér cu timpulú
 s'au abătutú și ei dela legea strămoșească
 și, maghiarizându-se, au trecutú toți la
 reformatismú, afară de unulú, care însé
 nici elú nu mai scie o bóbă romă-
 nesce. Dlú D. Stefani se află încă în
 viață, dér d-sa nu mai e socotitú între

Români, deși între patru ochi nu negă,
 că s'a născutú Românú.

Așa s'au stinsú marii comercianți
 români de odinióră ai Têrgu-Murêșului.
 Astăzi nu mai găsescú în acestú orașu
 o singură prăvălie romănescă. Te cuprinde
 unú pustiu și te năpădescu lacrimile, când
 preâmblandu-te prin acestú orașu, veđi
 atâtea și atâtea bogății și locuințe fru-
 móșe, în cari odinióră Românulu găsia
 ospitalitate și era întimpinatú cu dragoste
 frățescă, ér astăzi pentru Românú în
 aceste case nu mai este locú. Nu găsescú
 o singură prăvălie, o singură băcăniă,
 ori cofetărie, în care să-ți poți cumpăra
 cele trebuincioșe și să te poți înțelege
 măoarú câtú de câtú în limba romănescă.

Dér nu numai comercianți, ci și unú
 numărú însemnatú de industriași aleși și
 cu bună stare materială aveamú noi odini-
 óră în Têrgu-Murêșului. Astfelu era mē-
 sarulu *Ioanú Aldea*, care avea în orașu
 două case proprii. Dintre fiii lui, unulú
 — *Dănilă* — s'a cāsătoritú cu o Ungu-
 róică unitară și, deși fiu și-i-a botezatú
 la Români, ei însé mai târziu au primitú
 legea mamei lorú și s'au maghiarisatú
 toți. Unú altú fiu alú lui *Ioanú Aldea*
 este astăzi căpitanú în armata imperială,

ér alú treilea fiu s'a cāsătoritú de asemenea
 cu o Unguróică reformată și a trecutú
 în România, unde se află și astăzi (la
 Sinaia). Astăzi familia lui I. Aldea nu
 mai e cunoscută între Români din
 M.-Oșorheiu.

Cei mai numéroi între măestrii ro-
 mâni însé erau cordovănarii său tábă-
 carii, între cari voiu înșira pe ur-
 mătorii:

George Moldovanu, care avea în orașu
 două case proprii și a fostú mai multú
 timpú curatorú primarú la biserica ro-
 mână unită. Unú fiu alú acestuia, cu
 numele Nicolae, a învățatú și elú mese-
 ria tătăne-său, dér nu s'a făcutú demnú
 urmașu alú acestuia și în privința cre-
 dinței strămoșesc: elú nu este nici un-
 gurú, nici românú. Alú doilea fiu, *Já-
 nos*, devenitú comerciantú în Odêrhe-
 iulu sēculescu, din cauze necunoscute s'a
 sinucisú.

Ioanú Moldovanu s'a cāsătoritú cu o
 Unguróică reformată, recutată din și-
 rulu celor publice. A avutu doi fii:
 unulú comerciantú, cu numele *Dănilă*,
 care s'a sinucisú; alú doilea, cu numele
George, încă s'a făcutú neguțatorú, s'a
 cāsătoritú și elú cu o Unguróică refor-

săaducă pe elu din țera Bârsei? Totu ce merge spre Ardelu, Pesta și Viena merge pe linia principală — ér localnicu nu este nimic de dezvoltat! Celu multu se plimbe vre-o Ritzkenă și Trencenă până la Făgărașu. Der aceste nu ne tinu noue nici de caldu și nici de frigū, — și noi chiar și cu Guido avem preamultu — și pe elu de l'amu putu da inapoi.

Der se admitem pentr'unu momentu, că linia acēsta ar fi ceva mai ieftină sēu cea mai ieftină între tōte, mai cu sēmă că Codlenii, precum dicu ei, oferă gratuitu pāmēntulū și lemnelū necesarū din pădurea lorū, și acēsta linia ar atinge nemijlocitū carierele de pétră dela Perșani, unde cioplitulū petrii ar lua unū bunū avēntū. Tocmai dīlele trecute in sē 'mī veni în māni unū estrasū din analele Brașovului, unde gāsii unū casū analogū întēmplatū pe la 1834, din incidentulū construirii drumului impērătescū (șoselei) actualū, când érăși Sașii din Codlea în vederea, că comuna Vlădeni are puțin hotarū și pentru a-le duce drumulū impērătescū încungiurānd prin Codlea, oferiră de alū duce de-a lungulū și totū pe otarulū lorū — când apoi la trasare în dosulū comunei Vlădeni din oportunitatea terenului totū ei stăruiră de-lū duseră totū pe hotarulū Vlădenilorū, luāndu-le acestora și din puținulū hotarū și pāmēntu celū avēu. Mare ne este téma, că totū astfelū se va întēpla și acum. Căci odată linia feratā Șercaia-Vlădeni-Codlea admisă în principiu pe basa ofertei comunei Codlea și Brașovū de terenū și lemnu gratuitū, când va fi sē se traseze și faciă teresamentulū, ilū vorū duce pe valea Brădetului, luāndū Perșinarilorū puținulū pāmēntu cultivabilū și fertilū din vale, căci pădurea de alături este a statului, ér când lū va trece de Vêrfulū Dêlului, ajungēndū la pădurea încheiată a orașului Brașovū și apoi a Codlei, în locū de a mai cheltui de prisosū cu construcții de poduri și tăieri de păduri dese, vorū dice totū ei, că este mai nimeritū și mai avantajosū de a-lū duce paralelū cu drumulū impērătescū pe lunca netedā a comunei Vlădeni, ba pōte în josū și pe a Țințarilorū. Astfelū Sașii din Codlea și Ghimbavū și Brașovū vorū avē calea feratā pentru explotarea vastelorū lorū, păduri seculare, făcută și dusă de-a lungulū păduri-

lorū lorū in sē pe hotarulū și pāmēntulū comunelorū romānesci Vlădeni și Țințari. Dēu! că lucru nu este rēu, și nici planulū nu este greșitū combinatū. Totū astfelū s'a întēplatū și cu construirea marei fabrici de celulosă dela Zêrnesci. Noi amū profitatū din ea, că ne-a luatū cu voiā, fără voiā, puținulū pāmēntu bunū ce amū avutū, pe unū prețū de nimicū, și ne-am ales cu scōla Kultur-egyletului în comuna cea mai frumoasă romānescă, ér lemnelū necesar fabrica l'a luat dela orașulū Brașovū pentru 30 de ani. Evidentū deci, că Romānilorū acestū planū nu le va conveni și ei încă nu trebuie sē stea cu mānile în sinū și sē scōtā cărbunii aprinși din spuza altuia.

CRONICA POLITICĂ.

— 6 (18) Octombvre.

Din Budapesta se telegrafēzā, că noua afacere militarā amenință a lua marī dimensuni. Partida independențilorū și-a mobilizatū pe toți aderenții și pregātesce unū protestū grandiosū. Și membrii partidei guvernului, mamelucii, au fostū ohiāmați toți prin telegrafū la Budapesta. În partida guvernului nu suntu toți de-o părere, in sē se admite din partea tuturora, că cuntele Szapary trebuia înainte de a stabili unū arangiamētū, sē solicite consimțēmētulū conducătorilorū opoziționalū. Acum este cu neputință o întōrcere, fiind-cā Majestatea Sa a aprobatū programulū festivității din cestiune a desvelirii monumentului honveților dela 2 Noemvre a. e. ér de altā parte este cu neputință sē se țină o serbare pacificā, ca acēsta sub scutulū baionetelorū.

Cu multă satisfacțiune se comentēzā în presa boemā discursulū, ce l'a ținutū în comisiunea bugetarā a delegațiunei austriace delegatulū Eim privitorū la tractarea limbelorū germane în armată. Elū cerū ca administrația militarā sē nu se témā de spiritulū naționalū în armată și sē nu persecuteze dezvoltarea și cultivarea lui. Căci mai întâiu suntu cetățeni și după aceea soldați. Acēsta a dis'o încă Napoleonū celū mare. Eim s'a plānsū, că Boemii nu suntu tractați pe piciorū de egalitate în armată. Nu e a devēratū, că în armată nu există cestiune de naționalitate, cum dīse ministrulū de rēboiu. Acēsta se nasce chiar prin aceea, că ofierii propagā ura în contra a totū ce nu e germanū și deștēptā astfelū amărăciune în soldații ne-germanū ofensāndu-li-se sēmțulū național. Eim enumeră mai multe cazuri în cari

au fostū maltratați Boemii în armată, spune'cum ministrulū de rēboiu și-a es-primatū mulțămirea față cu activitatea Schulvereinu-ului germanū, cum ofierii și soldații boemi la ultimulū recense-mētū au fostū siliți sē declare pe liste, că limba lorū de conversațiune este cea germanā etc., că aspirații boemi la esamenele de ofieri de rezervā suntu rēu clasificați ș. a. ș. a. Ministrulū de rēboiu a răspunsū cu frasa generalā, că spiritulū naționalū se respectēzā în armată, decā nu trece limitele patriotis-mului austriacū, der la doveđile aduse de Eim n'a pututū răspunde nimicū.

Pressa vienesă atacā cu vehemēntā vorbirea deputatului celū Eim din comisiunea bugetarā. Spre esemplu „Neue Wiener Tagblatt“ dīce, că delegatulū Eim nu este numai unū oponentū din principiu alū politiceii de ocupațiune, cu care s'au împacatū deja toți adversarii ei de mai înainte, ci elū atacā și administrațiunea Bosniei și a Hertegovinei. Decī i-a fostū lesne ministrului Kallay sē răspundā la aceste espectoratiuni, căci administrația sa e recunoscutā de întrēga Europā liberā de prejudiții.

SCRILE ȚILEI.

— 6 (15) Octombvre.

Dela Făgărașū. În 12 Octombvre n. e. s'a ținutū, precum soimū, în Făgărașū adunarea comitatensā. Despre acēstā adunare i se raportēzā țiarului sibianū „Sieb. D. Tagblt“ între altele următo-rele: A presidatū vice-spanulū Kapocsanyi, deore-ce fișpanulū nu era prezentū. S'a cititū raportulū vice-spanulū, apoi a luatū cuvēntulū advocatului ungorū Benedek, care criticā vehemētū pe vice-spanulū, fostulū sēu rivalū la alegerile trecute dietale, dīcēndū, că o administra-tiā ca a vice-spanului nu pōte exista nicōri. Maghiarii au fostū uimiți de acēstā schimbare de frontū a lui Benedek și Romānii numeroși ilū încurajiau în atacurile lui prin aplause. Apoi vorbiră Dr. Micu și protopopulū Danū, în contra administrației. Dr. Șerbanū, deputatū dietalū, luāndū cuvēntulū, criticā aspru pe funcționari, dela fișpanū și până la celū din urmā cancelistū. După o desbatere furtuosā raportulū vice spanului fū primitū cu 43 contra 41 voturi. Propuneri-le comisiunei permanente fură primite cu puținē modifițiuni. Luptā vehemētā a stîrnitū hotārirea, ca fiā-care autoritate comunalā, pe spesele comunei, sē-și aboneze unū țiarū cotidianū, după cum vorū alege.

Impēratulū Wilhelm în Ungaria. Cetimū în „Berliner Tagbl“: „O telegramă din Viena anunță, că impēratulū Wil-

helm a promisū ministrului președinte un-gurescū, că va face în curēndū o vizită scurtā în Budapesta. Cercurile dela curte conchidū, că monarhulū germanū are intențiunea sē ia parte la cununia principelui romānū de corōnā în Buouresci, și astfelū în călătoria sa va visita și Budapesta“.

—x—

Academia romānā va țină o ședință publicā în 9 Octombvre.

—x—

Congresulū liberū-ougetătorilorū, ce s'a începutū în 12 Octombvre în Madrid, a fostū închisū de cătrā prefectulū poliției. Oratorii, cari au luatū parte la desbateri, vorū fi urmăriți pe cale judec-ătorēscā.

—x—

Iluminarea electricā a turnului Sf. Ștefanū. Din Viena se telegrafēzā cu data de 16 Oct.: „Astāți s'a făcutū iluminarea de probā a turnului Sf. Ștefanū cu luminā electricā. Doue spre-șecelāmpi formēzā iluminarea. Cardinalulū Gruscha s'a esprimatū forte favorabilū asupra instalățiunei, deși dēnsulū a începutū a fostū contra proiectului. Māne se va țină vecernia la luminā electricā“.

—x—

Unū milionū de franci defraudatū. Din Parisū se telegrafēzā: „Cancelarulū consulatului generalū grecescū de aici, Georgandopulo, a fugitū, după ce a fă-
cūtū înșelătorii cu bani. Se dīce, că elū ar fi luatū bani grecesci pentru orfanī depuși aici, în sumā cam de unū milionū de franci“.

—x—

Anarchistulū François, care se pre-supune, că e urzitorulū atentatului în restaurantulū Very din Parisū, a fostū arestatū în 14 Octombvre în Londra de cătrā nisce agenți de poliție englesi.

—x—

Parlamentulū romānū se va întruni în 15 Noemvre în sesiune ordinarā. Sciri-le unorū țiare de dincolo, că va fi convocată mai curēndū, suntu desmin-țite din partea oficială.

—x—

Rectorulū universității din Berlinū, profesorul Virchow și-a ținutū în 15 Octombvre vorbirea sa de introducere în aula universității, care era plinā de unū publicū numerosū. De față era și unū desemnatorū francescū, care desemnā totū actulū pentru unū țiarū ilustratū. Guvernulū n'a fostū reprezentatū. Virohow apărū în haine de galā, încinsū cu spada, și cu peptulū acoperitū cu ordine și peste acestea cordonulū roșu alū ordinulū sēu rusescū. Elū vorbi despre tema: „Studii și esplorațiuni“.

—x—

mată de feliulū mame sii și s'a renegatū, ér la urmā muri lovitū de apoplexiā.

Iliū Ciatū încă era proprietarū de casā. Elū a avutū doi feciori, dintre cari: Ilie este comerciantū în Clușiu; s'a căsătorit in sē și elū cu o Armeanā și nu credū sē mai fiā Romānū. Alū doilea fiu, „János“, din simplu cordovānarū, ce era s'a avēntatū la „rangulū“ de cocioșū sēu vizitiu, fără naționalitate.

Ioanū Gușatū a fostū bunū Romānū; avea și elū locuință propriā și doi fi, dintre cari George s'a făcutū reformatū pentru ca sē pōtā lua pe o nepōtā de frate a sa, care încă era reformatā; ér alū doilea frate, „János“, totū din motive de căsătoritā s'a reformatū și elū, ér la urmā s'a sinucisū ca Maghiarū.

Pe lângā cei înșirați aci, mai erau între tabăcarii sēu cordovānarii romāni și: Ioanū Ciatū, Ștefanū Ciatū, Mihailū Sebeni, Ioanū Mānuțū, cari toți aveau case proprii, Ioanū Jacabū cu două case proprii etc. etc. Prin 1840 mai erau pe lângā acēștia vre-o alți 12 cordovānari romāni, cari nu aveau proprietate, der o duceau bine.

Vedemā așa-dērā, că cu cățiva ani

înainte de asta, mēstrierii romāni în Têrgu-Mureșului erau forte bine representați, ba bransa tabăcăriei aprōpe exclusivă era în mānile lorū.

Am mai cunoscutū în acestū orașū și alți cetățeni romāni. Astfelū era birtașulū Dānilū Boerū, care încă avea casā propriā, der fără familiā; George „Foga-rași“ de-așemenea cu casā propriā; Lazarū Pepelevici, care fusese cantorū la biserica romānā gr. or., avēndū casā și proprietate. Elū a muritā lāsāndū după sine doi feciori, dintre cari unul s'a căsătorit cu o femeia publicā și la urmā s'a sinucisū în Blășiu, ér alū doilea, cu numele Lazarū, s'a făcutū neguțatorū de lemne, sgonisindu-și o avere frumoasă; s'a căsătorit in sē și elū cu o Unguroicā reformatā și în urma acēsta nu mai vrē sē scie de religia greco-orientalā, căreia aparține elū, ci familia lui trece cu dreptū cuvēntū ca perdută pentru noi.

Étā, așa se prāpădesce colonia romāna din Têrgu-Murēșului! Eu am nūmērātū aci familiile mai alese, ce le cunosceam eu, vorū fi fostū in sē de sigurā și alți mulți mēstrieri mai mērunței, soldați și proprietari mai mici, ale cărorā

nume eu nu le-am cunoscutū, orī că nu-mi mai vinū în minte.

Dintre vechii industriași romāni, n'a mai rēmasū nici unulū, precum n'a mai rēmasū nici dintre comercianți. În anii din urmā, unū tinērū romānū din părțile Făgărașului, cu numele Mija, își deschisese o prāvāliorā în piēta Oșorheiului, care era multū cercetatā din partea familiilorū romānesci din împrejurime. Din nenorocire in sē, simpaticulū tinērū Mija cădū într'o bolā îndelungatā, din a căreia causā ne mai putēndu-și vedē de afacert, a datū falimentū în vēra acestui anū, spre mai marea durere a Romānilorū.

Dintre industriași, încă s'a ridicatū în anii din urmā unū tinērū bravū, cu numele Simionū Săbădușū. Atelierulū lui de pantofăria pōrtā firmā romānescā și acēsta este singura firmā, ce o avemū noi astāți în Murēșu-Oșorheiu. D-lū Săbădușū este unū mēstru harnicū; prin hārnicia d-sale și-a agonisitū o bună stare materialā, — are casā și moșiā. Soția d-sale e Romānā, în sinulū familiei și în atelierulū sēu de lucru se vorbesce numai romānesc, — toți ucenicii

d-sale suntu Romāni. Oādre d-lui Săbădușū, pe care ilū recomandamū cu tōtā căldura sprijinului căldurosū alū Romānilorū din acele părți.

Cărturarī de profesiune, afarā de protopopulū gr. cat. Hossu și de noulū protop. gr. or. N. Māneguțū, care numai de curēndū s'a stabilitū în acestū orașū, nu se aflā în timpulū de față nici unulū. Ar fi adecā d-lū advocatū Matei Popū, der și în casa d-sale se vorbesce un-guresce, semne de viētā romānescā nu dā, prin urmare nici că-lū mai putēntū nūmēra între Romāni.

Fire-ar aici bunū tērēmū de înaintare pentru advocații comercianții și industriași romāni, decā ei ar sta la înălțimea ohiāmărei lorū naționale; căci suntu în im-prejurime mulțime de Romāni duiosī de înaintarea neamului lorū, cari i-ar sprijini cu tōtā căldura inimiei, numai decā ar scī că pe ai lorū omenī îi sprijinescū.

Prin anii 1850—1870, Romānii din Têrgu-Murēșului steteau bine și ceea ce cimenta legătura dintre oi și nu-i lāsā sē se risipēscā, era școlā și biserica. Pe la 1830, Romānii din Têrgu-Murēșului,

Din adunarea comitatului Caraşu-Severin.

Lugoşu, 15 Octomvre 1892.

In congregaţiunea comitatensă a comitatului Caraşu-Severin, ce s'a ținută la 13 Octomvre a. c., au fost de pertracatate obiecte atât de interesante, încât ar fi meritată să fiă mai bine cercetată. Înțelegem despre Români, deși cu această ocaziune ne-am bucurat a vedea mai mulți preoți ca de altă dată.

Șpanul a aflat de bine, îndată la deschiderea ședinței, a scusa îngrămădirea restanțelor, cu înmulțirea gravă a agendelor, — der de slăbiciunea intelectuală a personalului administrativ și-a uitat d-sa. Cu atât în mai pregnantă mod s'a descoperit însă această în decursul congregațiunii, căci atât pregătirea defectuoasă a cauzelor, cât în parte și predarea debilă, ne înfășură corpul oficianților administrativi așa precum îl cunoaștem, — ca unul ce lasă multă — foarte multă de dorită! După scusele prealabile ale șpanului:

Membrul Dr. Stefan Popovici interpelază pe vice-șpan în cauza procedurii solgăbirului din Lugoșu, Corneliu Podhradsky, față de corurile vocale din Zsabar și Hodos: pe unul l'opresce a funcționa fiindcă nu are statute, pe altul îl împedează a-și face statute. Peste tot, el tratăză aceste porniri culturale cu o ostilitate vădită în ordinul său, „că distolva cu gendarmii intrunirile corului din Hodos“. Ce va să însemneze și unde are să ducă această procedură, cu desăvârșire necorespunzătoare cu datorințele unui solgăbir, care ar trebui să sprijinăscă toate interesele atât culturale, cât și materiale ale poporului? — Întrăbă vorbitorul. — Are d-lă vice-șpan cunoștință de acesta, și ce are de gând a întreprinde, ca corporațiunile române de cântări și peste tot instituțiunile culturale să aibă în autoritățile publice administratōre scutitorii, ăr nu persecutatori?

Vice-șpanul răspunde cu totul la alte întrebări, cari fură atinse de d-lă Popovici numai ca ilustrațiune; la adeverata interpelare abia răspunde ceva în general, că va stărui totdeauna a cerceta interesele culturale ale poporului. Cine-i crede?

Membrul Coriolan Brediceanu interpelă în cauza comunei Maidan pentru recunoșterea dreptului de proprietate ală foștilor urbanaliști, precum a decretat această și reprezentațiunea respectivei comune arătând pericolul și dauna, ce se poște nasce din provocarea artificioasă de frecări și procese într-o comună politică, ca atare, și între foștii urbanaliști. Vice-șpanul recunoșce, că dreptatea e pe partea foștilor urbanaliști, și aceea

au numai unu decisiu în reprezentațiunea comunală, conformu dispozițiunei legi comunale referitoare la înstrăinarea averii comunale și aceea fără pedecă se va încuviința prin congregațiunea comitatensă și așa vor deveni foștii urbanaliști și proprietarii și posesorii ai averii lor.

Tot membrul Coriolan Brediceanu arată procedura controversă și ostilă a solgăbirilor Korcan și Molsidlovsky în cercurile Jam și Oravița, tață de corporațiunile economiei rurale constituite în fiecare comună pentru manipularea izlazelor, ordinei din țarină, păduri și pământuri rescumpărate, fiindcă numiții solgăbirii acuză opresc administratorii corporațiunilor, acuză sumuță primăriile la ingerință ilegală, iar jură comitetul și păziilor, într'altă locu îi amenință cu pumnul, colo cu esecutiă etc. Apoi întrebă: are de cugetă d-lă vice-șpan să elaboreze o ordinațiune instructivă pentru acești d-ni fibirăi, cari fiă pentru lipsa lor de pricepere, fiă din cauza maliției lor, trebuie din centru să fiă îndrumați la ordine, să se lase de șicauări și să procedă pe viitor uniformă.

Vice-șpanul recunoșce îndreptățiunea celor espuse de interpelant și promite edarea ordinațiunei pentru evitarea controverselor și stabilirea procedurii uniforme.

Membrul Constantin Rădulescu interpelă în cauza tablelor de inscripțiune din comune și întrebă, cum de nu sunt și românesce scrise în comunele române?

Vice-șpanul ăice, că află foarte la locu această interpelare; el nu a dispus inscripțiunile și nu are nimic în contra, decât comunele române vor introduce inscripțiunea și românesce.

Bine! Acum e rëndul celor aproape 300 de comune rurale române din comitat, cu limba oficioasă comună română, acum a loră li-e rëndul, ca din iubire cătră limba și naționalitatea lor, să nu cruțe spese, ci în totă comuna română să facă inscripțiunile și românesce, căci precum în Lugoșu, unde adă e majoritatea neromână, poște sta pe casa orașului și pe strade inscripțiunea și românesce, ar fi rușine, ca în comunele rurale, unde cei ce scriu carte, scriu numai românesce, numirea comunei și oficiatelor să nu fiă scrisă și românesce.

cursul epidemiei în ăilele dintăiu ale lunei lui Octomvre:

Până la 1 Octomvre 3 casuri — decese					
în	1	"	13	"	3
"	2	"	19	"	6
"	3	"	26	"	8
"	4	"	34	"	5
"	5	"	40	"	17
"	6	"	51	"	19

prima săptămână 186 casuri 58 decese. În săptămâna a doua epidemia crescu. Aceasta se poște vedea din următoarea tabelă:

În 7 Octomvre 32 casuri 16 decese.					
"	8	"	26	"	11
"	9	"	40	"	12
"	10	"	27	"	13
"	11	"	38	"	15
"	12	"	28	"	17
"	13	"	29	"	15

în săptămâna a doua 220 casuri 100 decese.

Der nu numai aceste cifre descriu starea epidemiei, ci și mai lămurit este cineva, decât cetesce raportul săptămănală al fizicaturii superiori, asupra periodului din 7 până încl. în 13 Octomvre. După acesta au fost cu totul 272 persoane etinse de coleră și 101 au murit. Prin urmare raportul fizicaturii e mai nefavorabil, decât raporturile diarelor, și acesta din cauză, că diarele din Pesta, nu au socotite pe acele persoane, cari au fost îngrijite acasă, ci numai pe cei din spitalele de barace. Astfel deoc se poște stabili cu siguranță, că dela izbucnirea colerei s'au îmbolnăvit în Pesta, cel puțin 500 persoane și au murit 160.

În favorul celor băntuți de coleră a dăruit marchisul Pallavicini în numele bănei de credit 3000 fl., ăr casa de păstrare 1000 fl. Afară de acesta s'au făcut donațiuni în sume mai mic.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvâniei.“

(Serviciul biuorului de cor. din Pesta)

Budapesta, 18 Octomvre. În ședința de adă a dietei, ministrul președinte va propune, ca dieta să ia la cunoștință invitarea la serbarea desvălirei monumentului. Partida liberală va vota unanim pentru această propunere.

În ședința plenară a delegațiunei austriace declară Kalnoky, că nimenea nu dorește răsboiul cu Rusia și că nimenea nu este, care să nu dorască cele mai bune raporturi cu Rusia. Alianța triplă apără nu numai interesele aliaților, ci și interesele Europei. Privitoru la statele din Orientu, totu ceea ce voim — ăice Kalnoky — este, că statele de acolo să se

consolideze între marginile tratatului dela Berlinu, ca să-și păstreze autonomia lor și ca nici unul dintre aceste să nu vină sub dependența unei puteri mari, oră care ar fi acesta.

Eri au fost 37 casuri de coleră, 13 decese.

Teatru german în Brașov.

Clasica tragediă „Jungfrau von Orleans“ de Schiller, care chiar și în teatrele mari se reprezintă mai rar din cauza grelei role a Ioanei, s'a reprezentat Vineri seara aici cu mult succes, ceea ce face onore trupei d-lui Berger. D-ra Feldern ca Johanna a jucat cu totă verva și cu totă insuflețirea unei artiste consumate, deși pentru prima oră a pășit în rolul acesta. Ea și-a studiat rolul minunat și simția ceea ce esprima. Mișcările și gesturile ei au fost frumoșe și naturale. În scena, unde istorisese despre arătarea feciorei Maria, a fost sublimă. D-l Dieffenbacher, Berla, Mandé încă au jucat foarte bine și toți ceilalți, afar' de vre-o doi, cari își uitau rolurile și apelau la suferu.

Sămbătă s'a dat opera „Fledermaus“ cu bun succes. Teatrul a fost bine cercetat.

Duminecă seara s'a reprezentat piesa „Preciosa“ de Wolff, care nu s'a dat aici de vre-o 15 ani. D-l Dieffenbacher și d-șora Toni Robe au fost, ca în totdeauna, la înălțime. Bine și au jucat rolurile și d-nii Müller (Carcamo), Carol Berla (căpitanul Țiganilor) d-na Emma Denker (mama Țiganilor), Multă risă și aplauze repește a produsă d. Hans Swoboda în rolul de castelan, soldat veteran, care totdeauna se laudă cu vitezile săvârșite și nesăvârșite. Sala a fost literalmente îndesată de public.

DIVERSE.

Un preot despre misiunea diariștilor. Cu ocaziunea înmormântării redactorului Mihaelis în Glogau, preotul de serviciu a ținut un discurs, ăicând între altele: „Este obositore și grea misiunea căreia s'a devotată cu totă credința, până în ultima oră, acest om pe care îl așezăm acum în locașul de veci. Când ni-se aduce acasă, pentru un preț de nimica, ăiarul în care găsim în bună ordine scirile din apropiere și depărtare, când îl așteptăm cu nerăbdare, când îl mână repede pe el, atunci cuprinși de plăcerea pe care ne-o procură cetirea, numai arareori ne gândim la munca depusă pentru facerea lui și mai puțin simțim sentimentul recunoștinței față cu omni cari printr'o muncă încordată și cu dărâpănarea nervilor adună totă materia, o ceară și o aranjează cu iusela ventului. Câtă înțelepciune, câtă răbdare și câtă sîrguință se cere pentru ca să afli de ici de acolo câte ceva nou! Câtă de modest, câtă de asociabil, câtă de precaut și câtă de cumpănită la vorbă trebuie să fiă acela, care voesce să facă pe un om discret să-și deschidă gura și să i comunice lucruri interesante, câtă spirit și umor îi trebuie cuiva ca să aromeze materia simplă și să o facă plăcută cetitorului. Și câte stănci trebuiesc ocolite. Pădătorii legi pândesc cu ochi de Argus, decât nu cumva o notă a trecut peste marginea permise, seu cercetă în drepta și în stânga să afle pe ce cale a pătruns această scire în colónele ăiarului, și mai pe sus de tóte decât cineva din multime este seu nu vătămă, decât din iutelă ună cuvântă a fost prea aspru, câtă nu clătănesc din dinți căutând să sfărâme renumele omului căruia au de-ai mulțami atatea și atatea ore plăcute! Presa este, după cum se ăice, a sesea putere mare, der reprezentății ei, deși formeză curente în opiniunea publică, au să porțe o grea luptă cu prejudiciile sociale, și chiar atunci când au cea mai sinceră voință de a respecta dreptul și legea, nu potă fecungiura pericolul de a trece marginele prescise și de a fi pedepsiți în ban sau cu închisore.“ — „Gaz. Buc.“

Proprietarul: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactorul responsabil: Gregoriu Mălcu.

cari mai toți erau gr. cat., se aflau sub conducerea unui protopop zelos, cu numele Petruța, ăr ca cantor și învțător ală bisericei unite funcționa Ioan Rațu. În jurul acestora erau grupați toți Români din Murășu-Oșorheiu; protopopul în fiă-care Duminecă, la vecernia, ținea catechisația cu copii de școlă, ăr cantorul Rațu propunea cu diligență cântările bisericesci și astfel, deși simțul național în timpurile acelea nu putea să fiă așa desvoltat, locu lui însă era suplinut în mare parte prin promovarea simțului religios și respectarea cu sântenia a obiceiurilor strămoșeci.

Prin anii 1855, sub protopopul Ilie Farago, încă s'a continuat regulată catechisația copiilor de școlă, ală cărora număr va fi fost în timpul acela de vre-o 40—50. Predice încă se rostiau în biserică în fiă-care Duminecă și sərbătore, cum și la vecerniile din postul Pascilor. Mai târziu însă, urmând ca protopop Iosif Niulaš, acesta din cauza bătrănețelor își luă lângă sine ca capelan pe d-l Vasile Hossu, care astăzi funcționează în același locu ca protopop

ală bisericei unite. S'a mai schimbat apoi și învțătorul, urmând în locu lui Rațu, altul cu numele Molnár (pe românesce Morariu), care încă și până adă ocupă locu de învțător. Sub acestia lucrurile s'au schimbat, de catechisația nicol pomenire, predică — afară de Crăciun, Pasi și Rosalii — rară adă, școlă încă de pe timpul lui Niulaš a început să fiă neglijată, rămânând totu în starea primitivă de mai înainte. Mulți părinți ar fi dorit să-și trimită copii lor la școlă românesce, pentru a-și însuși limba maternă, der fiindcă aici spor nu se făcea, se vedură siliți a-și trimite copii la școlile maghiarizate.

Procesul acesta de maghiarizare a început cam de prin 1860 și se continuă neincetat până în timpul de astăzi. În fiă-care anu pierdem în acest oraș multe de învțăcei români de pe la meserii, căci de creșterea lor națională nimenea nu se îngrijesce. Români nu sunt uniți între sine prin nici o legătură; indiferentismul religios s'a încuibat între ei și, încuibându-se, pe-

rira lor e gata. Dacă autoritățile superioare bisericesci s'ar îngriji, ca să înființeze în acest oraș o școlă populară bună, comună pentru ambele confesiuni; decât ar provide o cu învțător brav și bine salarizat; decât ar ordona reintroducerea unei stricte catechisațiuni a tuturor copiilor români, nu numai dela școlă populară, ci și a învțăceilor români de meseriași, ba și a elevilor români de pe la școlile unghuresci; în fine, decât d-nii protopopi s'ar îngriji de înființarea unui bun cor bisericesc, care să înalte festivitățile și să facă onore Românilor: eu cred, că cu timpul lucrurile s'ar mai pută îndrepta. La casu contrar, conchișdindu din pășaniile trecutului, putem afirma, că 5—10 ani vor fi de ajuns pentru a se perde cu desăvârșire colonia română din Tergu-Mureșului. Și așa biserică română gr.-or. nu numără adă mai mult de 2—3 credincioși, ăr cea gr.-cat. a mai rămas, pe hărți, cu vre-o 600 de credincioși, dintre cari multora le e rușine să spună, că sunt Români.

Cursulu pietei Braşov

Table with exchange rates for various currencies: Bancnote româneşti, Argintul românesc, Napoleon-d'or, Lire turcesc.

Table with interest rates and discounts: Seris. fonc. "Albina", Imperial, Galbini, Ruble rusesc, Mărci germane, Discontul.

Nr. 9701/92.

947,1-1.

PUBLICAŢIUNE

Bugetul asupra percepţiunilor şi eroagaţiunilor oraşului Braşov pentru anul 1893...

Eventualele observaţiuni în contra acestui buget se pot aşterne până în 28 Octomvre a. c. subscrisului magistrat.

Braşov, 13 Octomvre 1892.

Magistratul oraşenesc.

Nr. 7166.—1892.

946,3-3.

PUBLICAŢIUNE.

Se aduce la cunoştinţa generală, cumcă spre scopul eficacei delaturării alui pericolului de coleră se dispun următoarele:

- 1. Cu 15 a. l. c. începând, se vor desinfecta toate cavalurile de pe teritoriul oraşenesc... 2. Totă cu aceeaşi zi începând, se va căra în fiă-care zi gunoiul de casă... 3. Totă cu aceeaşi zi începând, se va executa exoffo de două ori pe săptămână desinfectarea...

rilor de casă, solvindu-se pentru fiă case latrină câte o taxă de 10 cr. Desinfectarea acasta se estinde deocamdată numai asupra latrinelor de hoteluri...

In celelalte case are să se efectueze desinfectarea, după cum s'a întâmplat până acum, de âtră posesorii caselor.

4. Din oausa insuportabilităţii enormelor spese din partea comunei oraşenesci se dispune, ca în acele strade şi pe acele locuri, pentru a căroră curăţenie nu sunt obligaţi contractualmente antreprenorii prezenţi, să se îngrijescă curăţenia din partea posesorilor de casă...

Braşov, 12 Octomvre 1892.

Capitanatul oraşenesc.

Numere singuratice din "Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciureu, şi în tutungeria I. Gross.

Magasinu de blănăria

şi mantile de modă pentru femeii.

Filiala Braşov.

(Tergulul Inului Nr. 30, în localitatea stabilimentului tipografic alui D-lui Mureşianu).

Recomandă pentru damele din locu şi împrejurime filiala magazinului meu de blănăria şi de mantile de modă pentru femeii, asortată din nou.

În magazinul meu se află mantile de totă soiul şi după orî-ce modă de elită, potrivite pentru tôte anutimpurile, precum ronduri căptuşite cu vată şi fără vată, jachete, mantile lungi după modă şi jachete scurte, mantile închise, cu căptuşală, bundi pentru dame şi bundi pentru bărbaţi...

Rogă pe on. publică a mă onora cu sprijinul său.

Cu stimă,

Samuil Banyai.

948,10-1.

Mersul trenurilor

ne liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octomvre 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train types (Tren de pers., Tren de accelerat), and arrival/departure times.

Nota: Numerii încadraţi cu linii grôse însemnăză orele de nôpte.